ליקוטי הלכות — הלכות תפלה

בַּקֵּיץ אוֹמְרִים מוֹרִיד הַטָּל וּבַחֹרֶף מוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, וְאִם לֹא אָמַר גֶּשֶׁם, מַחֲזִירִין אוֹתוֹ. וּבְטָל אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ.:

כִּי טַל וְגֶשֶׁם נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה, בִּבְחִינַת יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי (דְּבָרִים לב). וְהָעִקָּר תְּלוּי בְּהַתְּפִלָּה, כִּי כָּל לִמּוּד הַתּוֹרָה תָּלוּי בְּהַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן ח) בִּבְחִינַת וּמַעְיָן מִבֵּית ה' יֵצֵא (יוֹאֵל ד), עַיֵּן שָׁם. וְזֶה יַעֲרֹף כַּמָּטָר וְכוּ', כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשֵׂכֶל לִלְמֹד תּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה טַל וּמָטָר כַּנַּ"ל.:

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (בְּסִימָן קנט) שֶׁעַל-יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה אֲזַי כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁתּוֹרָתוֹ עוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה נַעֲשֶׂה מִזֶּה שֶׁפַּע רוּחָנִיּוּת וְשֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת וְזֶה יָמִין וּשְׂמֹאל שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל מִי שֶׁאֵין תּוֹרָתוֹ עוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה וּמִטְבַּע הַתּוֹרָה לְהִתְעַלּוֹת וּבְתוֹךְ כָּךְ נַעֲשֶׂה לַיְלָה וּמַכִּין עָלָיו הַגַּרְדִּינֵי נִימוּסִין וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה ט"ל תּוֹרָה אוֹ לְהֶפֶךְ, עַיֵּן שָׁם. וְזֶה בְּחִינַת יָמִין וּשְׂמֹאל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב.:

וְזֶה בְּחִינַת טַל וְגֶשֶׁם, כִּי שֶׁפַע גַּשְׁמִיּוּת הוּא בְּחִינַת גֶּשֶׁם, כִּי כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת מְכֻנִּין בְּשֵׁם גֶּשֶׁם, כִּי כְּשֶׁהַלִּמּוּד עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה וְהַשְׁכִּינָה הִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, עַל-כֵּן נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת גְּשָׁמִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ז). וְעַל-כֵּן בַּחֹרֶף, שֶׁעִקַּר לִמּוּד הַתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, כִּי אָז נֶאֱמַר (ערובין סה.) לָא אִיבְּרֵי לֵילְיָא אֶלָּא לְגִירְסָא. וְהַלַּיְלָה הוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת. וְעַל-כֵּן הַלִּמּוּד שֶׁלּוֹמְדִין אָז הִיא עוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה, כִּי הַלִּמּוּד שֶׁלּוֹמְדִין בַּלַּיְלָה הוּא קָרוֹב יוֹתֵר לַעֲלוֹת אֶל הַשְׁכִּינָה הֵן מִצַּד הָאָדָם, הֵן מִצַּד הַשְׁכִּינָה, כִּבְיָכוֹל, כִּי הָאָדָם יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ וּלְדַבֵּק עַצְמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר בַּלַּיְלָה מִבַּיּוֹם מֵחֲמַת שֶׁאָז נָחִים הָעוֹלָם מֵרְדִיפַת הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ (סִימָן נב). וְגַם הַשְׁכִּינָה הִיא סְמוּכָה לְהָאָדָם הַלּוֹמֵד בַּלַּיְלָה וּמַקְשֶׁבֶת לְקוֹלוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֵיכָה ב) קוּמִי רֹנִּי בַלַּיְלָה לִרְאשׁ אַשְׁמוּרוֹת שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נוֹכַח פְּנֵי ה'. 'נוֹכַח פְּנֵי ה'' דַּיְקָא, כִּי הַשְׁכִּינָה קְרוֹבָה אֵלָיו וְהוּא נוֹכַח פְּנֵי ה' מַמָּשׁ, כִּי בַּלַּיְלָה הַשְׁכִּינָה הִיא בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. וְאָז כִּבְיָכוֹל וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ וְכוּ'. וְעִקַּר מְנוּחָתָהּ אֵצֶל הָאָדָם הַלּוֹמֵד אָז בְּבְחִינַת גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתִּקּוּנִים. וְעַל-כֵּן בַּחֹרֶף שֶׁהַלִּמּוּד בַּלַּיְלָה וְהִיא עוֹלָה לְהַשְׁכִּינָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, עַל-כֵּן נַעֲשֶׂה מִזֶּה בְּחִינַת גְּשָׁמִים כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים אָז בַּתְּפִלָּה מוֹרִיד הַגֶּשֶׁם, אֲבָל בַּקֵּיץ שֶׁעִקַּר הַלִּמּוּד בַּיּוֹם, כִּי אָז נֶאֱמַר לָא אִיבְּרֵי לֵילְיָא אֶלָּא לְשִׁנְתָּא. וּבַיּוֹם לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לִמּוּדוֹ עוֹלֶה לְהַשְׁכִּינָה, כִּי אָז אֵין הָאָדָם יָכוֹל לְבַטֵּל עַצְמוֹ כָּל-כָּךְ מֵחֲמַת טִרְדַּת הָעוֹלָם, וְגַם הַשְׁכִּינָה אָז בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, עַל-כֵּן רֹב הַלִּמּוּד שֶׁל הַיָּמִים נַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּחִינַת טַל כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה מֵהַלִּמּוּד שֶׁל יוֹם דַּיְקָא, עַל-יְדֵי שֶׁמַּכִּין עָלָיו אוֹתָן הַיְדִיעוֹת הַיּוֹצְאִין בַּלַּיְלָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים בַּקֵּיץ מוֹרִיד הַטָּל כַּנַּ"ל, וְעַל-כֵּן אִם לֹא אָמַר טַל, אֵין מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, כִּי טַל אֵינוֹ נֶעֱצָר, כִּי זֶה נַעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים, כִּי מִכָּל הַלִּמּוּדִים נַעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים טַל כַּנַּ"ל, אֲבָל אִם לֹא אָמַר גֶּשֶׁם, מַחֲזִירִין אוֹתוֹ, כִּי הַגְּשָׁמִים יְכוֹלִין לִהְיוֹת נֶעֱצָרִין חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁאֵין הַלִּמּוּד כַּהֹגֶן וְאֵינוֹ בִּבְחִינַת אֱמוּנָה שֶׁיַּעֲלֶה לְהַשְׁכִּינָה כַּנַּ"ל. וְעַל-כֵּן מֵחֲמַת שֶׁהוּא נֶעֱצָר לִפְעָמִים וְאֵינוֹ נַעֲשֶׂה עַל כָּל פָּנִים, עַל-כֵּן צָרִיךְ לְהַזְכִּירוֹ כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים טַל וְגֶשֶׁם בִּבְרָכָה שְׁנִיָּה, כִּי אָז נַעֲשֶׂה הַיָּמִין וְהַשְּׂמֹאל שֶׁל הַשְׁכִּינָה, כַּמּוּבָא, וְאָז יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ טַל וְגֶשֶׁם שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהַלִּמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם גַּם-כֵּן יָמִין וּשְׂמֹאל כַּנַּ"ל.:

וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין לוֹמַר גֶּשֶׁם בְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת, כִּי אָז מִתְעַדְּנִין יַחַד עִם הַשְׁכִּינָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מ"ר שה"ש ז) בְּבַקָּשָׁה מִכֶּם עִכְּבוּ עִמִּי עוֹד יוֹם אֶחָד, קָשָׁה עָלַי פְּרִידַתְכֶם, וְכַמּוּבָא בַּסְּפָרִים (רשי"י ויקרא כב, ובמדבר כט). וּבְמוֹסַף שֶׁל יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח מַתְחִילִין לוֹמַר טַל, כִּי בְּלֵיל הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח הוּא מֹחִין דְּגַדְלוּת וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִין לְקַטְנוּת הַמֹּחִין בְּחִינַת סְפִירָה שֶׁמַּתְחִילִין לִמְנוֹת וּלְטַהֵר, כִּי מִתְּחִלָּה הֵרִימָן שֶׁלֹּא כְּסֵדֶר וְאַחַר-כָּךְ חָזְרוּ לֵילֵךְ כְּסֵדֶר, כַּמּוּבָא בַּסְּפָרִים. וְעַל-כֵּן בְּמִנְחָה שֶׁל יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן, שֶׁאָז מַתְחִיל לְהִתְעוֹרֵר בְּחִינַת הַלַּיְלָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁל פֶּסַח, שֶׁאָז הוּא בְּחִינַת הִתְרַחֲקוּת וְעַל-כֵּן מַתְחִילִין אָז טַל כַּנַּ"ל, כִּי כֵן נִפְסַק הַדִּין בַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ וְאֵין פּוֹסְקִין גֶּשֶׁם עַד הַמִּנְחָה רַק שֶׁבְּמוֹסָף מוֹדִיעַ הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁבְּקוֹל רָם שֶׁלֹּא לוֹמַר גֶּשֶׁם עוֹד כִּי אִם טַל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל:

לֹא אִיבְרֵי לֵילְיָא אֶלָּא לְשִׁינְתָא. וְזֶה קָאֵי עַל הַקֵּיץ, וְאָז עִקַּר לְמוּד הַתּוֹרָה בַּיּוֹם, עַל-כֵּן צָרִיךְ בַּלַּיְלָה דַּיְקָא לִישֵׁן, כְּדֵי לְקַבֵּל וְלִשְׁאֹב מֵהָאֲוִיר, לְקַבֵּל הַתּוֹרוֹת שֶׁנִּתְפַּזְּרוּ לְשָׁם:

הִלְכוֹת תְּפִלָּה הֲלָכָה ב נִכְלָל בְּהִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֲלָכָה ב:

עִנְיַן תְּפִלָּה:

עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (בְּסִימָן עח) עַל פָּסוּק, "וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר" עַיֵּן שָׁם הָעִנְיָן כֻּלּוֹ הֵיטֵב:

וְהַכְּלָל, כִּי עִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַתּוֹרָה, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם אַךְ בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְבַד תָּמִיד בְּלִי הֶפְסֵק רֶגַע וְכוּ', כִּי בְּהֶכְרֵחַ לְבַטֵּל לִפְעָמִים קְצָת בִּשְׁבִיל פַּרְנָסָה וְצָרְכֵי הַגּוּף וְכוּ' וְאִם כֵּן בַּמֶּה מְחַיִּין עַצְמָן בִּשְׁעַת הַבִּטּוּל מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם חִיּוּת כִּי אִם הַתּוֹרָה לְבַד, אַךְ בִּשְׁעַת הַבִּטּוּל שֶׁל תּוֹרָה מֵחֲמַת הֶכְרֵחַ אָז מְחַיִּין עַצְמָן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיק הָאֱמֶת שֶׁהוּא גַּם כֵּן לִפְעָמִים אִישׁ פָּשׁוּט בְּעֵת שֶׁבָּטֵל מִדִּבְרֵי תּוֹרָה וְהוּא מְחַיֶּה עַצְמוֹ מֵהַדֶּרֶךְ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ', כִּי בְּעֵת שֶׁבְּטֵלִין מִדִּבְרֵי תּוֹרָה אָז הַצַּדִּיק מְחַיֶּה עַצְמוֹ מִבְּחִינַת הַהַנְהָגָה שֶׁהָיָה קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁאָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיְּם בְּחַסְדּוֹ לְבַד, בְּחִינַת עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה וְזֶה בְּחִינַת אוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם וְאָז הָיָה הַתּוֹרָה נֶעְלֶמֶת בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, בִּבְחִינַת דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁקָּדַם לַתּוֹרָה, כִּי כָּל דָּבָר נִבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וַעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נֶעְלָמִין בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁהֵם נֶעְלָמִין וּמְלֻבָּשִׁין בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְקֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם אָז הָיָה הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם רַק עַל-יְדֵי חֶסֶד חִנָּם, בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַנֶּעְלֶמֶת שֶׁהָיְתָה נֶעְלֶמֶת אָז בְּכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָמִין עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי עִקַּר קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי הָעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת בְּחִינַת "כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ וְכוּ'", כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא", לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה וְכוּ', עַל-כֵּן בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה לְכָנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַתְּנַת חִנָּם, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶם נֶעְלָם הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה הָיָה מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה וְכוּ' וְזֶהוּ "וָאֶתְחַנַּן" וְכוּ' וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

עַל-פִּי הַמַּעֲשֶׂה נוֹרָאָה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּעֲשֶׂה הַזֹּאת מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ:

וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, דְּהַיְנוּ בַּעֲשָׂרָה כִּי מְבֹאָר שָׁם שֶׁהַמֶּלֶךְ עִם אֲנָשָׁיו הָיוּ עֲשָׂרָה, שֶׁהֵם הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה, הַבַּת מַלְכָּה וְהַתִּינוֹק, הַמֵּלִיץ וְהָאוֹהֵב נָאֱמָן, הַמְמֻנֶּה וְכוּ' וְהֵם בְּחִינַת עוֹלַם הַתִּקּוּן וְהִנֵּה מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַיִם לִרְאוֹת יָכוֹל לְהָבִין מְעַט שֶׁסּוֹד מַעֲשֶׂה זֹאת נוֹגֵעַ בְּעִנְיַן מִיתַת הַמְּלָכִים וּשְׁבִירַת כֵּלִים וְתִקּוּנָן וּכְבָר אָמַרְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁכָּל מַה שֶּׁאָנוּ מוֹצְאִין בְּהַמַּעֲשִׂיּוֹת הוּא רַק רֶמֶז בָּעֶלְמָא, פָּחוֹת מִטִּפָּה מִן הַיָּם וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֶזְרֵנוּ לְכַוֵּן הָאֱמֶת, הַיְנוּ שֶׁזֶּה אֱמֶת שֶׁגַּם עִנְיָן זֶה נִרְמָז בְּסוֹד הַמַּעֲשִׂיּוֹת אֲבָל סוֹד גּוּף הַמַּעֲשֶׂה בְּעֶצֶם רָחוֹק וְנִשְׂגָּב מְאֹד מִדַּעְתֵּנוּ כִּי גָּאוּ הַמַּיִם נַחֲל נוֹבֵעַ אֲשֶׁר לֹא נוּכַל לַעֲבֹר בּוֹ:

עַל-פִּי הַתּוֹרָה בִּלְקוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן פד:

וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, דַּע שֶׁעִקַּר הִתְחַבְּרוּת וּדְבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכוּ' וּבִשְׁבִיל זֶה עַל-פִּי רֹב כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל נוֹפֵל לוֹ מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל גַּדְלוּת, כִּי הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת אֲנִי, הִיא בַּגְּלוּת בְּתוֹךְ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְכוּ' וּכְשֶׁהִיא רוֹצֶה לָצֵאת אֲזַי מִתְאַחֶזֶת בָּהּ מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, הַיְנוּ גַּדְלוּת וְכוּ' וְעַל-יְדֵי שֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּכֹחַ, עַל-יְדֵי זֶה נוֹתֵן כֹּחַ בַּתְּפִלָּה לְהִתְחַזֵּק כְּנֶגֶד מַלְכוּת הָרְשָׁעָה וְכוּ' נִמְצָא שֶׁהַתִּקּוּן לִפְנִיּוֹת שֶׁל גַּדְלוּת הָעוֹלִים בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה הוּא לְהִתְפַּלֵּל בְּכֹחַ וּבָזֶה יִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם וִיבַטְּלֵם וְכוּ' וְעַל-יְדֵי זֶה מְתַקֵּן אֵשֶׁת חַיִל בְּחִינַת מַלְכוּת וּמוֹצִיא אוֹתָהּ מִגָּלוּתָהּ, מִלְּבוּשִׁין אוּכְמִין, לְבוּשִׁין דְּקִלְפָּה שֶׁהִיא מְכָסָּה בָּהֶם בְּגָלוּתָא וְנַעֲשֵׂית קֵן לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ', וְעִקַּר כַּוָּנָתְךָ יִהְיֶה שֶׁתִּתַּקֵּן הַשְּׁכִינָה כְּדֵי לְזַוְּגָהּ עִם בַּעְלָהּ וְכוּ' כִּי מִתְּחִלָּה צָרִיךְ אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְכוּ' וַאֲזַי הַשְּׁכִינָה מִתְלַבֶּשֶׁת בִּלְבוּשִׁין נְהוֹרִין חִוָּר סוּמָק יָרֹק בְּחִינַת אָבוֹת וְהִיא בְּחִינַת שִׁבוּעָה, בְּחִינַת שִׁבְעָה, וְנַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ עַכְשָׁיו נִשְׁבַּע לָאָבוֹת בַּיּוֹם הַזֶּה, נִמְצָא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בְּכֹחַ נִתְחַדֵּשׁ הַשְּׁבוּעָה לָאָבוֹת, עַד כָּאן, עַיֵּן שָׁם: